

LTO-Internationale melkprijsvergelijking 2010

*prezzi di latte • melkprijzen • prix du lait • molkeprizen
milch preise • milk prices • maelke priser • maidon hinnat*

COLOFON

Uitgave

LTO Nederland
Vakgroep Melkveehouderij
Postbus 29773, 2502 LT Den Haag
www.lto.nl

herziene versie augustus 2011

In samenwerking met

European Dairy Farmers
c/o German Agricultural Society DLG e.V.
Eschborner Landstrasse 122,
D-60489 Frankfurt a.M. Duitsland
telefoon (+ 49) 69 24 788 312
e-mail d.mirbach@dlg.org
www.dairyfarmer.net

Vormgeving omslag

Willemijn de Lint, Haarlem

Bestellingen

Het rapport en de Engelstalige versie
kunnen worden gedownload via
www.milkprices.nl of besteld worden via:
telefoon (+ 31) 79 3681506
e-mail j.a.hulst@pz.agro.nl

© Overname van tekst is toegestaan met
bronvermelding: LTO-Internationale
Melkprijsvergelijking, www.milkprices.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding en leeswijzer.....	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Leeswijzer	5
2. Melkprijzen 2010.....	6
2.1 Melkprijzevergelijking	6
2.2 Melkprijzen 2010	8
2.3 Zuivelmarkt 2010.....	8
2.4 Melkprijz- en marktontwikkelingen in 2011	9
3. Melkprijsschommelingen	10
4. Zuivelondernemingen en toelichting berekende melkprijzen	11
4.1 Toelichting berekende melkprijs per zuivelonderneming.....	11
4.2 Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten	13
Bijlage I Kerngegevens ondernemingen	15
Bijlage II Melkprijzen 1999 t/m 2010	21
Bijlage III Gemiddelde koersen 2010 en 2009	22
Bijlage IV Melkprijzen Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland in nationale valuta	22

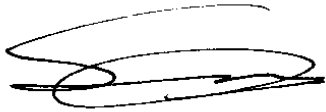
Voorwoord

Voor u ligt alweer het elfde jaarrapport van de LTO-Internationale Melkprijvergelijking. Ik durf te stellen dat deze vergelijking, die wij samen met de European Dairy Farmers en het Productschap Zuivel uitvoeren, gezaghebbend is in de internationale melkvee- en zuivelwereld. Ik dank allen die aan dit succesvolle project meewerken.

Na het diepe dal van eind 2008 en begin 2009 was 2010 het jaar van een krachtig prijsherstel. De grote, voortdurende vraag vanuit de opkomende economieën zoals China, India en Brazilië droeg hier stevig aan bij. Ook de grote kaasexport naar Rusland was voor de Europese melkveehouderij van groot belang. Nederland exporteert 60% van de melkproductie, waarvan 20% naar landen buiten de EU, en profiteert direct van de groei van de internationale markt.

Tegen de verwachtingen van sommigen in heeft de melkprijs zich tot dusver in 2011 uitstekend gehandhaafd. We moeten ons daar echter niet op blindstaren; ook de productiekosten zijn immers flink gestegen. De internationale graanmarkt is krap. De maïsprijzen in Duitsland en omliggende grensregio's zijn opgelopen door de grote toename van biogasproductie. Verder wordt de internationale markt, waar Nederland zo afhankelijk van is, steeds gevoeliger voor verstoringen van allerlei aard: weersomstandigheden, overheidsingrijpen, onzekerheid/emotie en speculatie dragen bij tot meer abrupte prijsschommelingen. In dit tijdperk van onzekerheid is het goed dat de Nederlandse melkveehouders goed georganiseerd zijn en blijven.

Met deze melkprijvergelijking wordt u als lezer meer zicht en inzicht geboden in de (prijs) ontwikkelingen op de internationale zuivelmarkt.

Siem-Jan Schenk
voorzitter Vakgroep Melkveehouderij LTO Nederland

1. Inleiding en leeswijzer

1.1 Inleiding

In opdracht van de vakgroep Melkveehouderij van LTO Nederland wordt maandelijks de LTO-Internationale Melkprijsvergelijking gepubliceerd (www.milkprices.nl). Dit is een vergelijking van de door grote Europese zuivelondernemingen uitbetaalde melkprijzen en gebeurt in samenwerking met de European Dairy Farmers (EDF). EDF verzamelt de melkprijsgegevens. De berekeningen worden uitgevoerd door het Productschap Zuivel (PZ).

Bij de gekozen methode wordt berekend welke prijs een melkveehouder zou ontvangen, wanneer de melk met een bepaalde samenstelling, kwaliteit en hoeveelheid geleverd zou zijn aan de verschillende zuivelondernemingen.

In dit rapport wordt uitgegaan van melk met standaard:

- 4,2% vet;
- 3,4% eiwit;
- Kiemgetal 24.999 per ml;
- Celgetal 249.999 per ml;
- Jaarleverantie van 500.000 kg.

De prijzen zijn exclusief BTW, af boerderij en inclusief nabetaling.

Benadrukt moet worden dat het géén vergelijking is van de gemiddeld uitbetaalde melkprijzen. De gemiddeld door een zuivelonderneming uitbetaalde melkprijs is afhankelijk van de werkelijke samenstelling, kwaliteit, hoeveelheid etc. van de geleverde melk. Ook kunnen op basis van de uitbetaalde melkprijzen geen conclusies worden getrokken over de prestaties van de ondernemingen. Immers, bij de beoordeling hiervan spelen veel meer factoren dan alleen de melkprijs een rol.

Na afloop van ieder kalenderjaar wordt een rapport gepresenteerd met de berekende melkprijzen voor het desbetreffende jaar. Dit jaarlijkse rapport verschijnt wanneer ook de nabetalings over het voorgaande boek-/kalenderjaar bekend zijn en dus verwerkt kunnen worden in de berekende melkprijzen. In deze publicatie staan de berekende melkprijzen voor het kalenderjaar 2010.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de berekende melkprijzen in 2010 (paragraaf 2.1) gevolgd door een korte analyse (paragraaf 2.2), een beschrijving van de ontwikkelingen op de zuivelmarkt (2.3) en de melkprijs- en marktontwikkelingen in de eerste maanden van 2011 (paragraaf 2.4).

In hoofdstuk 3 zijn de melkprijschommelingen in de EU, Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland weergegeven.

In hoofdstuk 4 wordt na een overzicht van de grootste zuivelconcerns in de wereld een toelichting gegeven op de melkprijsberekeningen per zuivelonderneming (4.1) en de ontwikkeling van de melkprijzen in Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten (4.2).

In de bijlagen staan kerngegevens van de zuivelondernemingen (bijlage 1), de melkprijzen per zuivelonderneming van 1999 t/m 2010 (bijlage 2), de gemiddelde koersen in 2010 en 2009 (bijlage 3) en de melkprijzen in de Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland van 1999 t/m 2010 in nationale valuta (bijlage 4).

2. Melkprijzen 2010

2.1 Melkprijvergelijking

In 2010 zijn de berekende melkprijzen van de 17 Europese zuivelondernemingen gemiddeld gestegen met € 4,08 naar € 31,46 per 100 kg ofwel plus 14,9% ten opzichte van 2009.

Tabel 1. Melkprijzen 2010 en 2009

In euro per 100 kg standaardmelk (exclusief BTW en inclusief nabetalingsen)

	land	2010		2009		2010-2009	2010/2009	nationale valuta 1)
Hämeenlinnan O.	FI	39,07	1	39,52	1	-0,46	-1,2%	
Granarolo (Noord)	IT	34,92	2	34,75	2	0,17	0,5%	
FrieslandCampina	NL	32,82	3	26,22	9	6,60	25,2%	
DOC Kaas	NL	32,41	4	23,47	14	8,94	38,1%	
Arla Foods DK	DK	32,38	5	27,51	8	4,87	17,7%	17,7%
Danone (Pas de Calais)	FR	32,20	6	29,65	4	2,55	8,6%	
Milcobel	BE	31,96	7	25,25	10	6,71	26,6%	
Bongrain (Basse Normandie)	FR	31,81	8	29,58	5	2,23	7,5%	
Sodiaal Union	FR	31,71	9	29,66	3	2,05	6,9%	
Lactalis (Pays de la Loire)	FR	31,65	10	29,34	6	2,31	7,9%	
Alois Müller	DE	30,79	11	24,56	12	6,24	25,4%	
Nordmilch	DE	30,39	12	23,43	15	6,96	29,7%	
Humana Milchunion eG	DE	30,02	13	25,06	11	4,96	19,8%	
Glanbia	IE	29,72	14	22,67	17	7,06	31,1%	
Kerry Agribusiness	IE	29,00	15	22,71	16	6,29	27,7%	
Dairy Crest (Davidstow)	UK	28,75	16	27,88	7	0,87	3,1%	-1,1%
First Milk	UK	25,26	17	24,24	13	1,02	4,2%	0,0%
Gemiddeld		31,46		27,38		4,08	14,9%	
Fonterra	NZ	30,05		20,80		9,25	44,5%	24,1%
USA class III	US	27,23		20,24		7,00	34,6%	29,3%
1) Melkprijzveranderingen in nationale valuta zijn gecorrigeerd voor wisselkoerseffecten t.o.v. de euro. Voor niet-euro landen worden de maandelijkse melkprijzen omgerekend naar euro's op basis van de gemiddelde koers in de desbetreffende maand (zie bijlage 3).								
2) De gemiddelde melkprijs is met ingang van deze publicatie inclusief de berekende melkprijs van Granarolo en ligt daarom iets hoger dan in voorgaande publicaties. Exclusief Granarolo zouden de gemiddelde melkprijzen 2010 en 2009 € 31,25 respectievelijk € 26,92 zijn.								

Opvallend is dat de berekende melkprijs van de koploper, het Finse Hämeenlinnan Osuusmeijeri, als enige is gedaald (-1,2%). Omdat de melkprijzen worden uitgedrukt in euro's is in de melkprijvergelijking niet zichtbaar, dat ook de melkveehouders van het Britse Dairy Crest een lagere melkprijs hebben ontvangen. De stijging van de berekende melkprijs met 3,1% is volledig te danken aan de stijging van de waarde van het Britse pond ten opzichte van euro. Uitgedrukt in nationale valuta – en dat is wat de melkveehouders ontvangen – is de melkprijs gedaald met 1,1%.

Hoewel het verschil tussen de hoogste en laagste melkprijs in 2010 is afgenomen, blijft het verschil groot met maar liefst € 13,81 per 100 kg.

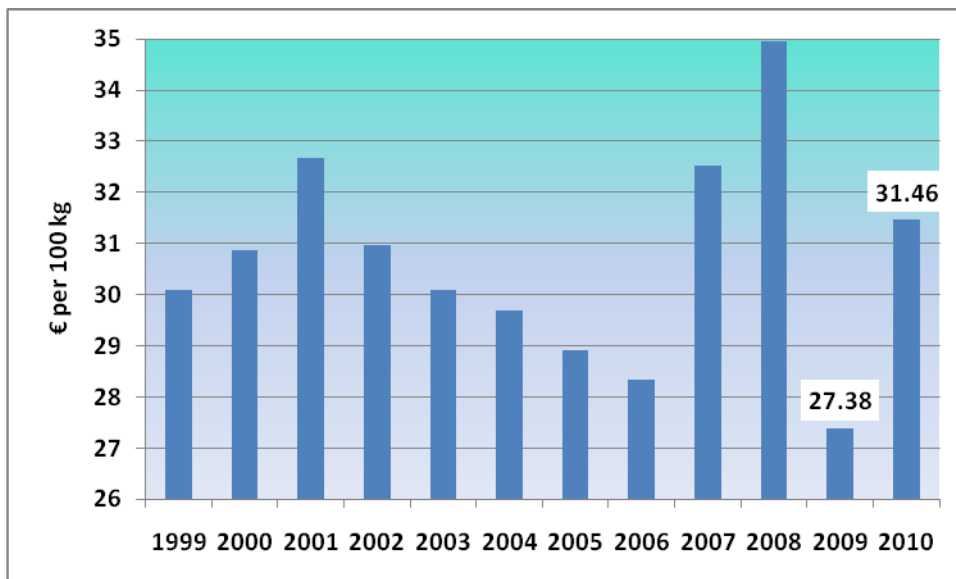
De melkprijs van DOC Kaas steeg in 2010 het meest (38,1%), gevolgd door de Ierse ondernemingen Glanbia (31,1%) en Kerry (27,7%). Mede door de in Frankrijk gehanteerde systematiek van melkprijsaanbevelingen zijn de Franse melkprijzen duidelijk minder gestegen dan gemiddeld. De Franse zuivelondernemingen zijn daardoor gedaald op de ranglijst.

Niet alleen in Europa maar ook elders in de wereld zijn de melkprijzen vorig jaar fors gestegen. Zo heeft het Nieuw-Zeelandse Fonterra over het seizoen 2010/11 een record melkprijs betaald. Voor het eerst sinds de start van de LTO-Internationale Melkprijzvergelijking is de berekende melkprijs van Fonterra zelfs hoger dan die van een aantal Europese ondernemingen. Wel geldt hierbij de kanttekening, dat dit niet was gebeurd zonder de forse waardeinstijging van de Nieuw-Zeelandse dollar. Zou deze dollar niet zo sterk zijn gestegen ten opzichte van de euro dan was de berekende melkprijs van Fonterra uitgekomen op zo'n € 26 per 100 kg.

Na het dal in 2009 hebben ook de melkprijzen in de Verenigde Staten zich in 2010 goed hersteld.

Met de stijging van de melkprijzen in 2010 is de zeer forse daling van vorig jaar voor een groot deel teniet gedaan, zoals blijkt uit grafiek 1.

Grafiek 1. Gemiddelde melkprijzen 1999 t/m 2010

2.2 Melkprijzen 2010

Dat de ranglijst opnieuw wordt aangevoerd door de Finse coöperatie **Hämeenlinnan Osuusmeijeri** gevolgd door het Italiaanse **Granarolo** is niet nieuw. Wel valt op dat de berekende melkprijzen van deze ondernemingen in 2010 niet of nauwelijks zijn gestegen.

Door de goede financiële resultaten in 2010 hebben de leden- melkveehouders van **FrieslandCampina** een relatief goede melkprijs ontvangen. Vergeleken met andere Europese zuivelondernemingen speelde de verbetering van de marktomstandigheden in Azië en Afrika hierbij een belangrijke rol. Ook wisten de meeste merken hun marktpositie te verbeteren.

Zuivelonderneming **DOC Kaas** heeft in 2010 volop geprofiteerd van de hogere prijzen voor kaas, room en wei en daardoor een melkprijsstijging van maar liefst 38,1% gerealiseerd ten opzichte van vorig jaar.

Arla Foods zag haar omzet in 2010 groeien vooral als gevolg van de algemene prijsstijgingen en gunstige wisselkoerseffecten. Arla profiteerde vooral van het duurder worden van het Britse pond en de Zweedse kroon. Het Verenigd Koninkrijk en daarna Zweden zijn voor Arla Foods de belangrijkste afzetmarkten (zie bijlage 1 met kerngegevens van de zuivelondernemingen).

De **Franse** melkprijzen worden gebaseerd op nationale aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden op hun beurt weer gebaseerd op de ontwikkeling van de prijsnoteringen van industriële producten boter en mager melkpoeder en kaas. Deze in Frankrijk gehanteerde systematiek leidt niet alleen tot relatief goede melkprijzen, maar lijkt door de jaren heen ook de prijsspieken en -dalen wat af te vlakken. In het slechte melkprijsjaar 2009 daalden de Franse melkprijzen veel minder dan gemiddeld, terwijl in het goede melkprijsjaar 2010 de berekende melkprijzen van de Franse ondernemingen 7 tot 8% stegen tegenover een gemiddelde stijging van 15,1%. (zie ook bijlage 2 Melkprijzen 1999 t/m 2010).

De melkprijs van **Milcobel** is ten opzichte van 2009 in 2010 meer dan gemiddeld gestegen. Een groot deel van de melk wordt door Milcobel verwerkt tot industriële producten (melkpoeder, boter en kaas), die in 2010 in prijs zijn gestegen.

De berekende melkprijzen van de drie **Duitse** ondernemingen zijn in 2010 meer dan gemiddeld gestegen, terwijl in 2009 deze juist meer dan gemiddeld waren gedaald.

Na de opleving in 2009 staan de melkprijzen van de Britse ondernemingen **Dairy Crest** en **First Milk** in 2010 opnieuw onderaan de ranglijst. First Milk verkoopt relatief veel van de opgehaalde melk rechtstreeks door aan derden en van de overige melk wordt relatief veel verwerkt tot producten met weinig toegevoegde waarde.

2.3 Zuivelmarkt 2010

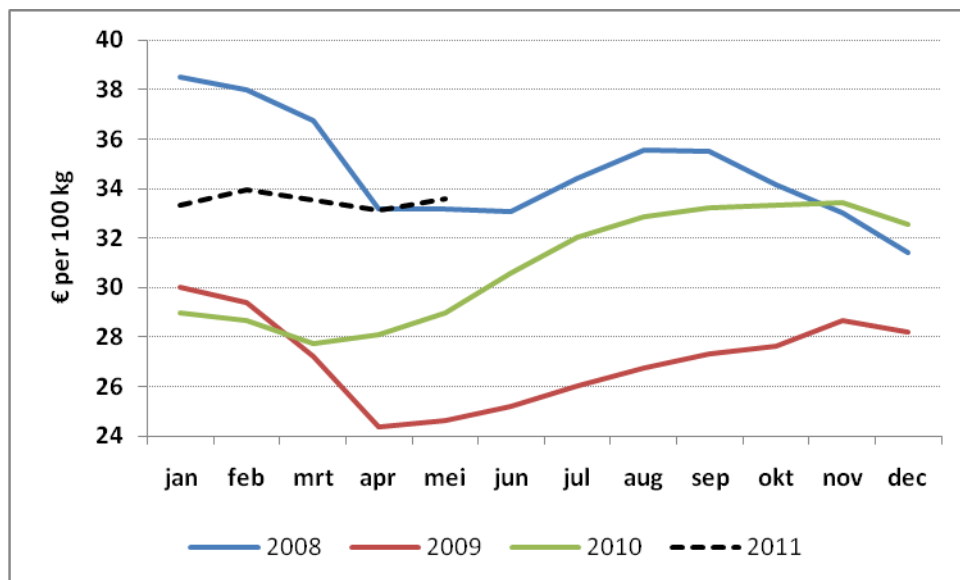
Na de prijsval in 2009 stond 2010 in het teken van algemeen marktherstel. Al in het laatste kwartaal van 2009 tekende zich een verbetering van de markt af die zich in grote lijnen ook gedurende de eerste half jaar van 2010 voortzette. Zowel binnen de EU als daarbuiten was sprake van gestaag oplopende prijzen, voornamelijk als gevolg van een krap aanbod. Ook verbeterde de export door de stijging van de dollar ten opzichte van de euro en de voorzichtige verbetering van de wereldwijde economische situatie.

In de loop van het jaar is de opgaande prijsontwikkeling in de EU en ook op de internationale markt tot stilstand gekomen. In het najaar verslechterde het marktsentiment als gevolg van stijgende melkproductie, het relatief hoge interne prijsniveau alsmede een tijdelijk gebrek aan vraag vanuit de wereldmarkt. Dit luidde met name op de melkpoedermarkt een forse prijsdaling in. De botermarkt werd eveneens geconfronteerd met enige prijsdruk. Echter de beschikbaarheid van melkvet bleef aan de krappe kant, waardoor de correctie beperkt kon blijven. Vanaf eind 2010 werd een omslag in de markt zichtbaar in stijgende noteringen voor melkpoeders, terwijl de botermarkt zich stabiliseerde.

2.4 Melkprijs- en marktontwikkelingen in 2011

Medio 2011 liggen de melkprijzen op een hoog niveau. In mei 2011 was de gemiddelde melkprijs zelfs hoger dan in mei 2008 en is daarmee de hoogste mei melkprijs sinds de start van de melkprijsvergelijking.

Grafiek 2. Ontwikkeling gemiddelde voorschotmelkprijzen januari 2008 t/m mei 2011

Het wat lagere prijsniveau zorgde sinds begin 2011 voor een opleving van de vraag en in combinatie met een niet al te ruime marktvoorziening bij boter stegen de prijzen. In de loop van februari kwam de prijsstijging zelfs in een stroomversnelling en dreigde de markt oververhit te geraken. Toen de politieke onrust in Noord-Afrika en het Midden-Oosten oplaaide sloeg de stemming om en daalden de prijzen over de gehele linie in rap tempo.

Deze prijscorrectie trof in eerste instantie de melkpoedermarkt. Maar ook de botermarkt die minder dan melkpoeder afhankelijk is van export naar derde landen ging gebukt onder negatieve sentimenten en kwam enigszins onder druk.

Onder invloed van het droge voorjaarsweer was de traditionele piek in de melkaanvoer minder hoog dan verwacht, waardoor de seizoensmatige druk op de prijzen minder was. Na een aanvankelijke terugval gedurende april en mei ontwikkelen de prijzen van boter en mager melkpoeder op de wereldmarkt zich vooralsnog redelijk stabiel.

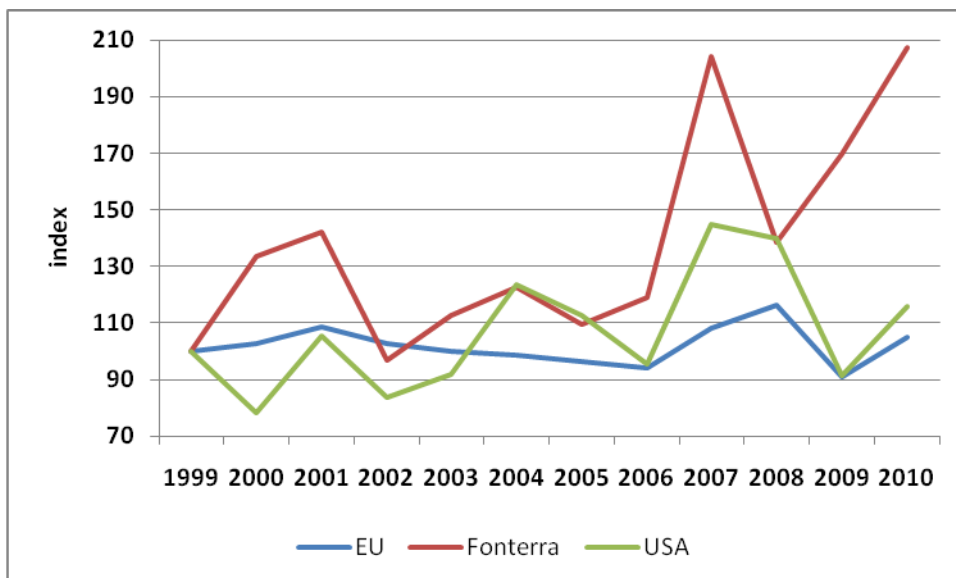
3. Melkprijschommelingen

Tot 2007 was het niveau van de melkprijzen in de EU redelijk stabiel. Vanaf het relatief goede niveau in 2001 daalden de melkprijzen tot 2007 geleidelijk. In deze periode werd het EU-zuivelbeleid hervormd, waarbij de interventieprijs voor boter en mager melkpoeder werden verlaagd. De grotere marktwerking voelden de melkveehouders in 2007 en 2008 eerst op aangename wijze namelijk met recordhoge melkprijzen in 2008. 2009 liet echter zien dat meer marktwerking ook een keerzijde kan hebben. De melkprijzen daalden naar historisch lage niveaus. In 2010 is er voor de melkveehouders gelukkig weer sprake van een duidelijk herstel.

Voor melkveehouders in de EU zijn deze melkprijschommelingen een nieuw fenomeen. Dit geldt echter niet voor hun collega's in de Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland, zoals blijkt uit grafiek 3. In grafiek 3 zijn de jaarlijks gemiddelde EU-melkprijzen vergeleken met de berekende USA-klasse III melkprijzen en Fonterra. De prijzen zijn uitgedrukt in nationale valuta en vergeleken met het basisjaar 1999 (=100)¹.

Het valt op dat de prijschommelingen in de Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland niet alleen veel groter zijn dan in de EU, maar dat ook in de Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland de schommelingen de laatste jaren zijn toegenomen

Grafiek 3. Melkprijschommelingen in de EU, USA Klasse III en Fonterra (in nationale valuta, 1999=100)

¹ Voor Fonterra is 1999/2000 het basisjaar en komt het jaar 2000 overeen met melkprijsjaar 2000/2001 etc. Voor de gehanteerde melkprijzen in nationale valuta zie bijlage 2 (gemiddelde EU) en bijlage 4 (Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland).

4. Zuivelondernemingen en toelichting berekende melkprijzen

Uit tabel 2 blijkt dat zeven zuivelondernemingen in de melkprijsvergelijking behoren tot de 20 grootste zuivelconcerns in de wereld. Dit zijn de **vetgedrukte** ondernemingen in tabel 2.

Tabel 2. Grootste zuivelconcerns in de wereld

Concern	Land	Omzet (€ miljard)
1 Nestlé	Zwitserland	21,2
2 Danone	Frankrijk	12,3
3 Fonterra	Nieuw-Zeeland	9,1
4 Lactalis	Frankrijk	9,1
5 FrieslandCampina	Nederland	8,8
6 Dean Foods	Verenigde Staten	8,2
7 Dairy Farmers of America	Verenigde Staten	7,4
8 Arla Foods	Denemarken/Zweden	6,9
9 Kraft Foods	Verenigde Staten	5,3
10 Unilever1)	Nederland/Verenigd Koninkrijk	5,1
11 Saputo	Canada	4,3
12 Meiji Dairies	Japan	4,1
13 DMK1)	Duitsland	4,0
14 Sodiaal1)	Frankrijk	4,0
15 Parmalat	Italië	3,9
16 Morinaga Milk Industry	Japan	3,8
17 Bongrain	Frankrijk	3,6
18 Mengniu	China	3,4
19 Yili	China	3,3
20 Schreiber Foods1)	Verenigde Staten	3,0

Bron: Rabobank International 2011 omzet 2010 + fusies en acquisities tussen 1 januari en 10 juni 2011
1) schatting

In de zuivelindustrie blijft de schaalvergroting doorgaan. Zo zijn de ondernemingen van de Duitse coöperaties Nordmilch en Humana Milchunion per 1 mei 2011 gefuseerd onder de naam **DMK** (Deutsches Milchkontor GmbH). De leden van het Deens/Zweedse **Arla Foods** en de Duitse Hansa-Milch hebben in maart 2011 besloten tot een fusie van beide coöperaties. Onder voorbehoud van goedkeuring door de kartelautoriteiten wordt deze fusie per 1 januari 2011 geëffectueerd en ontstaat een coöperatie van in totaal 7.200 leden in drie verschillende landen. Het Franse **Sodiaal** heeft in 2010 het kaasbedrijf Entremont overgenomen.

4.1 Toelichting berekende melkprijs per zuivelonderneming

De leden – melkveehouders ontvangen van het Finse **Hämeenlinnan Osuusmeijeri** over de in 2010 geleverde melk een nabetaaling van in totaal 3,7 cent liter. Deze nabetaaling wordt in twee termijnen uitbetaald, namelijk 2 cent in het voorjaar en 1,7 cent in het najaar. Evenals over het geïnvesteerde vermogen wordt ook rente uitgekeerd over de nabetaaling als gevolg van het latere tijdstip van uitbetaling. De berekende nabetaaling is omgerekend per 100 kg € 3,59 (2009: € 2,91).

De berekende melkprijs van **Granarolo** heeft betrekking op de regio Noord en bestaat uit een basisprijs en toeslagen voor vet en eiwit (in 2010: € 2,48 per 100 kg standaardmelk), kwaliteit (€ 1,15) en geleverde hoeveelheid melk (€ 3,45). De basisprijs wordt per kwartaal vastgesteld.

De melkprijs die **FrieslandCampina** aan haar leden- melkveehouders betaalt, bestaat uit een garantieprijs en een prestatietoeslag. De garantieprijs wordt maandelijks uitbetaald en is gebaseerd op een gewogen gemiddelde van de melkprijzen in Duitsland, enkele Nederlandse ondernemingen, Arla Foods in Denemarken en Milcobel in België. Over 2010 is de berekende garantieprijs voor standaardmelk € 30,98 per 100 kg (2009: € 25,35). De prestatietoeslag is afhankelijk van de winst van de onderneming en het reserveringsbeleid. Over 2010 is een prestatietoeslag uitgekeerd van 3,743% (2009: 2,120%) van de waarde van de geleverde melk. Naast de garantieprijs en de prestatietoeslag is in de berekende melkprijs van FrieslandCampina ook de reservering op naam (via de uitgifte van de zogenaamde ledenobligaties-vast) meegenomen. Over 2010 was deze 2,246% (2009:1,327%). De berekende nabetaaling van € 1,84 per 100 kg (2009: € 0,86) is gelijk aan de prestatietoeslag plus de reservering op naam en minus een correctie voor het tijdstip van uitkering (april 2011). Inclusief deze nabetaaling is de definitieve melkprijs in 2010 € 32,82 per 100 kg.

De berekende melkprijs van **DOC Kaas** is inclusief een nabetaaling van € 2,64. Na afloop van het kalenderjaar hebben de leden – melkveehouders een nabetaaling ontvangen van 6,75% (2009: 4%) van de voorschotmelkprijs exclusief kwaliteits- en hoeveelheidstoeslag. Daarnaast is € 0,68 per 100 kg melk gestort op de ledenrekening. Deze storting is meegenomen in de nabetaaling.

De berekende melkprijs 2010 van **Arla Foods** van € 32,38² is inclusief een nabetaaling van € 2,55 (2009: € 27,51, respectievelijk € 2,04). De nabetaaling is 8,6% (2009: 8,1%) van de zogenaamde basiswaarde van de in 2010 geleverde melk. De basiswaarde is de vet- en eiwitwaarde plus de kwaliteitstoeslag van 4% voor melk met de hoogste kwaliteit. De berekende nabetaaling is inclusief een reservering op naam van 3,80 DKK ofwel € 0,52 per 100 kg melk.

Milcobel heeft in februari 2011 in een nabetaaling uitgekeerd van € 0,055 over de in 2010 geleverde kilogrammen vet en eiwit. Voor het standaardbedrijf met 4,2% vet en 3,4% eiwit en gecorrigeerd voor het tijdstip van uitbetaling komt dit overeen met € 0,42 per 100 kg (2009: € 0,67). De definitieve melkprijs 2010 komt hiermee op € 31,96 per 100 kg (2009: 25,25).

In **Frankrijk** worden op landelijk niveau door vertegenwoordigers van de zuivelindustrie en melkveehouders aanbevelingen gedaan over de ontwikkeling van de basismelkprijs met 38 gram vet en 32 gram puur eiwit per liter. Deze aanbevelingen worden per kwartaal vastgesteld en door CNIEL³ berekend op basis van de marktnoteringen van enerzijds industriële producten (boter en mager melkpoeder) en anderzijds kaas (Gouda, Edam en Emmental). De hoogte van de aanbevolen basisprijs varieert afhankelijk van het aandeel van industriële producten in het productenpakket van de zuivelondernemingen. Daarnaast worden de nationale aanbevelingen op regionaal niveau verder ingevuld met afspraken over de uitbetaling naar kwaliteit, gehalten en seizoenen.

In de loop van 2010 is besloten om bij de melkprijsaanbevelingen naast de hiervoor genoemde marktindicatoren ook de ontwikkeling van de Duitse melkprijzen mee te nemen. Dit omdat de Franse zuivelondernemingen wat betreft de uit te betalen melkprijzen niet teveel uit de pas willen lopen met hun Duitse concurrenten. Het prijsverschil met de Duitse ondernemingen wordt echter niet volledig meegenomen, maar gekort met een marge van € 10/1.000 liter. Hierna wordt de Franse werkwijze verduidelijkt met als voorbeeld januari 2011.

Voorbeeld opbouw melkprijsaanbeveling januari 2011

	€ per 1.000 liter
Gemiddelde melkprijs 2010	300,1
Marktindicatoren CNIEL	<u>+23,6</u>
Subtotaal	323,7
Verschil met Duitse melkprijs*	<u>+9,0</u>
Subtotaal	332,7
Seizoen (regionaal)	<u>-10</u>
Basismelkprijs	322,7

² Op basis van nadere informatie is de berekende melkprijs van Arla gewijzigd van € 33,38 naar € 32,38 per 100 kg. De berekende nabetaaling was in de eerdere publicatie € 3,55 gebaseerd op 8,6% van de zogenaamde basiswaarde plus een uitkering van 7,5 DKK (1 euro) per 100 kg uit het strategiefonds. Dit laatste bedrag is echter niet uitgekeerd of op naam van de leden gezet, maar toegevoegd aan de algemene reserves. Daarom wordt dit bedrag niet meegenomen in de berekende melkprijs en is de herziene nabetaaling € 2,55 per 100 kg.

³ CNIEL is Centre National Interprofessionnel de l'Economie Laitière

* Op het moment dat de aanbeveling voor januari 2011 werd opgesteld was de laatst bekende Duitse melkprijs die van oktober 2010. In oktober 2010 was het prijsverschil tussen de Franse (€ 308) en Duitse (€ 327) melkprijs € 19.

Dit verschil minus een marge van € 10 leidt tot een prijsverhoging van € 19 - € 10 = € 9.

In de melkprijs van **Sodiaal** is de ASAP⁴-planningsbonus niet meegenomen. Melkveehouders kunnen vooraf opgeven hoeveel melk zij verwachten te gaan leveren. Wanneer de uiteindelijke levering minder dan 2% afwijkt van de opgave ontvangt de melkveehouder een planningsbonus van € 5 per 1.000 liter. Ligt de afwijking tussen de 2 en 5% of tussen de 5 en 10% dan is de bonus € 3 respectievelijk € 2 per 1.000 liter. Volgens het jaarverslag 2009 heeft 60% van de melkveehouders geopteerd voor deze bonus en heeft 20% van de deelnemers de maximale bonus van € 5 per 1.000 liter ontvangen.

Vanaf 2011 heeft Sodiaal een zogenaamd A- en B-systeem geïntroduceerd, waarbij voor 96% van het quotum een A-prijs geldt en voor de rest een B-prijs. Afhankelijk van de markt en het seizoen is de B prijs lager of hoger dan de A-prijs.

Molkerij **Alois Müller** in het Duitse Leppersdorf heeft over 2010 een nabetaling uitgekeerd van € 0,235 per 100 kg (2009: € 0,46). Na afloop van het kalenderjaar wordt door deze private onderneming een nabetaling gedaan afhankelijk van het verschil met de door omliggende zuivelondernemingen uitbetaalde melkprijzen.

Net als voorgaande jaren heeft **Humana Milchunion eG** in november 2010 achteraf de uitbetaalde melkprijzen vanaf januari verhoogd met € 0,65 per 100 kg. Deze prijsverhoging gedurende het kalenderjaar is met terugwerkende kracht verwerkt in de maandelijkse melkprijzen en wordt daarom in de melkprijsvergelijking niet als aparte nabetaling berekend en gepubliceerd. Omdat de leden -melkveehouders van Humana Milchunion geen rentevergoeding krijgen over het in de onderneming geïnvesteerd vermogen van gemiddeld € 4,40⁵ per 100 kg is hiervoor de melkprijs gecorrigeerd met een negatieve nabetaling van € 0,15⁶.

De berekende melkprijs van **Nordmilch** is inclusief een kwantumtoeslag van € 0,15 per 100 kg. Omdat Nordmilch een marktconforme rente betaalt over het door de leden in de onderneming geïnvesteerde vermogen is de melkprijs hiervoor niet gecorrigeerd.

Vanaf 2011 ontvangen de leden van Nordmilch en Humana Milchunion – die hun ondernemingen hebben samengevoegd in DMK – dezelfde melkprijs met uitzondering van de kwantumtoeslag van Nordmilch.

De melkprijzen van de Ierse zuivelondernemingen **Kerry** en **Glanbia** hebben betrekking op industriemelk. De berekende melkprijs van Glanbia is inclusief de seizoenstoelagen van 4 cent in januari en in februari en 1,5 en 5,5 cent per liter in oktober, respectievelijk november.

De berekende melkprijs van **Dairy Crest** heeft betrekking op melkveehouders, die via Dairy Crest Direct leveren aan de Davidstow kaasfabriek. Vanaf juli 2010 is het uitbetalingssysteem iets aangepast tegelijk met een geringe verhoging van de vet- en eiwitprijzen.

Net als Dairy Crest heeft ook **First Milk** verschillende contracten. De berekende melkprijs van First Milk heeft betrekking op het kaascontract en daarbinnen het tweeprijzensysteem. First Milk heeft over het boekjaar 2010/2011 6% dividend uitbetaald over het door de leden in de onderneming geïnvesteerde vermogen. Voor een melkveehouder die 500.000 liter op jaarbasis levert zou dit overeenkomen met een bedrag van 660 GBP ofwel circa € 0,15 per 100 kg. Dit bedrag is niet verwerkt in de berekende melkprijs van First Milk.

4.2 Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten

De berekende melkprijs van **Fonterra** over het seizoen 2010/11⁷ is gebaseerd op een melkprijs van 7,50 Nieuw-Zeelandse dollar (NZD) per kg vet en eiwit (milk solids (MS)) plus een dividenduitkering van 27,5 ct (verwachting 25-30 cent) ofwel 7,775 NZD per kg MS. Hoewel Fonterra pas in september de definitieve melkprijs over 2010/11 bekend maakt, is deze goed in te schatten op basis van de eind mei 2011 door Fonterra bekend gemaakte verwachtingen.

⁴ Assurance Sécurité Approvisionnement Partagée.

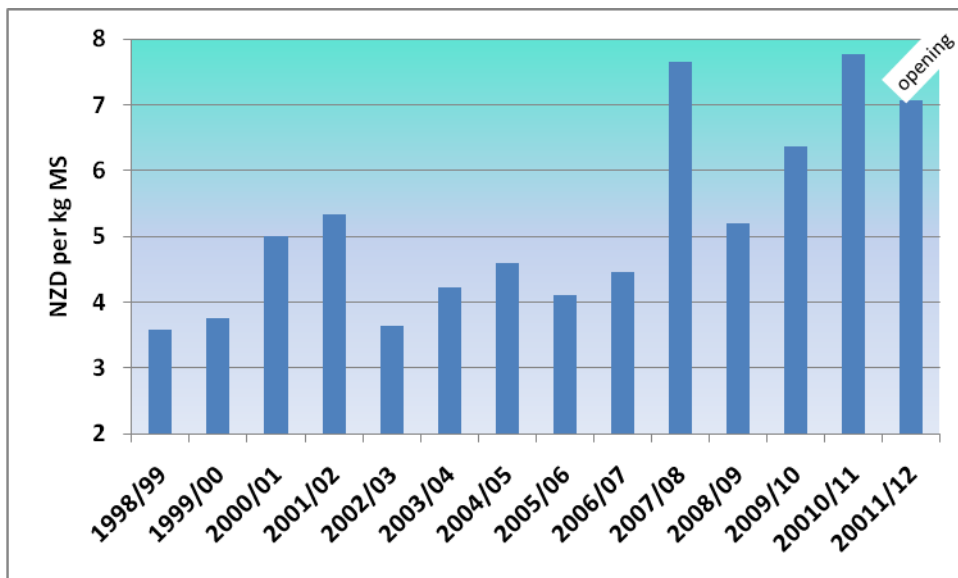
⁵ Afhankelijk van de hoeveelheid melk moeten leden – melkveehouders aandelen aanschaffen. Voor een bedrijf met een jaarleverantie van 500.000 kg is dit 440 aandelen van € 50 per stuk ofwel gemiddeld € 4,40 per 100 kg.

⁶ Is 3,36% (rente 10 – jarige staatsobligaties) van € 4,40.

⁷ Het melkprijsjaar in Nieuw-Zeeland loopt van 1 juni t/m 31 mei.

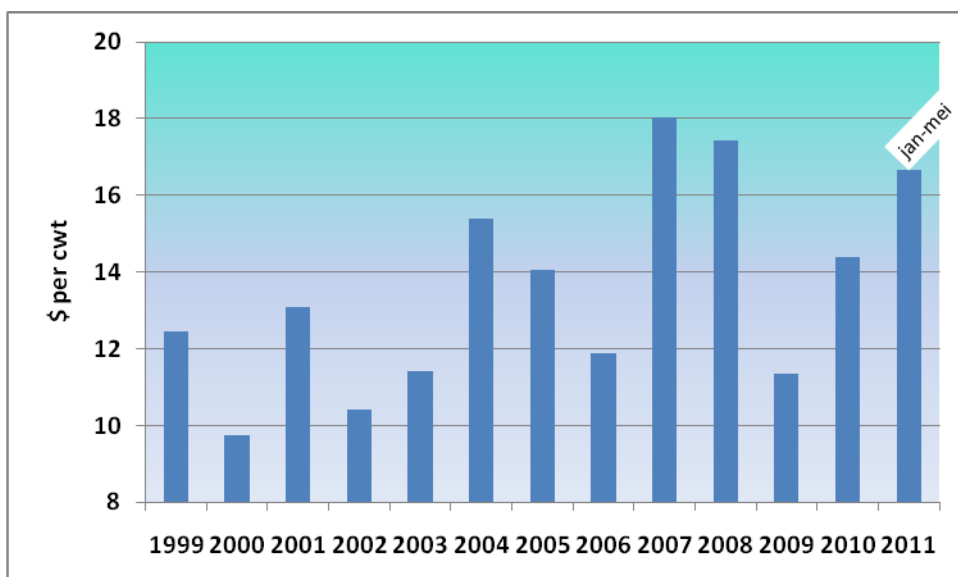
Voor het nieuwe melkprijs- en financiële jaar 2011/12 hanteert Fonterra vanaf juni 2011 een openingsmelkprijs van 6,75 NZD per kg MS. Rekening houdend met de verwachte dividenduitkering van 26-27 cent is deze melkprijs omgerekend naar 7,07 NZD per kg MS. Dit is lager dan de verwachte melkprijs over het vorige seizoen, maar het is gebruikelijk dat Fonterra het seizoen 'voorzichtig' opent en de melkprijs in de loop van het jaar verhoogd. De openingsmelkprijs van 2011/12 is met 6,75 NZD per kg MS hoger dan ooit.

Grafiek 4. Melkrijzen Fonterra 1998/99 tot en met 2011/12 (NZD per kg vet en eiwit)
(NB 2011/12 is de openingsmelkprijs)

De berekende melkprijs van de **Verenigde Staten** is gebaseerd op de maandelijkse door het Amerikaanse Ministerie van Landbouw (USDA) aangekondigde Klasse III component- en melkrijzen. De klasse III prijs geldt voor melk, die wordt verwerkt tot kaas.

Grafiek 5. Klasse III melkrijzen Verenigde Staten (\$ per hundredweight (cwt)⁸)
(NB 2011 is gemiddelde van januari t/m mei)

⁸ 1 cwt = 45,36 kg.

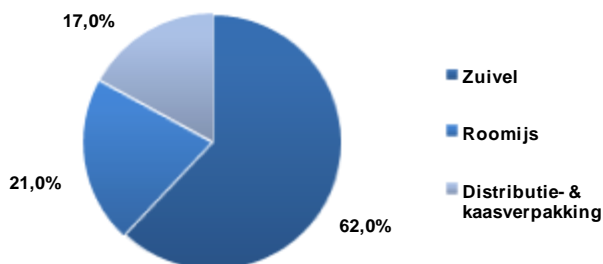
Bijlage I Kerngegevens ondernemingen

Bron: jaarverslagen van de zuivelondernemingen

Milcobel

Milcobel haalde in 2010 bijna 3% meer melk op bij een gemiddeld aantal van 3.296 leden. In 2010 leverde het gemiddelde Milcobel-melkveebedrijf 333.275 liter per jaar een toename van 5,6% ten opzichte van 2009.

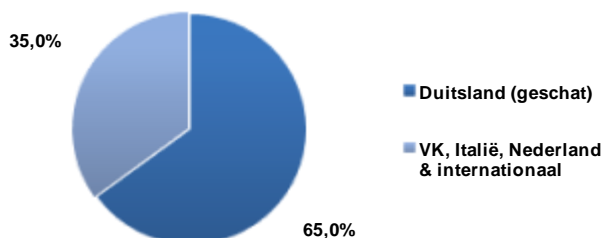
Omzetaandeel Milcobel 2010 (in %)

Alois Müller

De omzet van Alois Müller bedroeg in 2010 2,2 miljard euro. Het bedrijf is één van de grootste zuivelproducenten in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

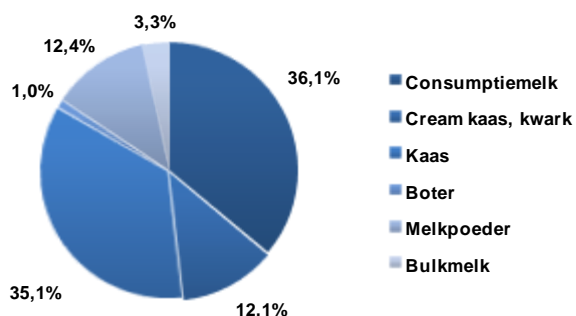
Omzetaandeel Alois Müller 2007 (in %)

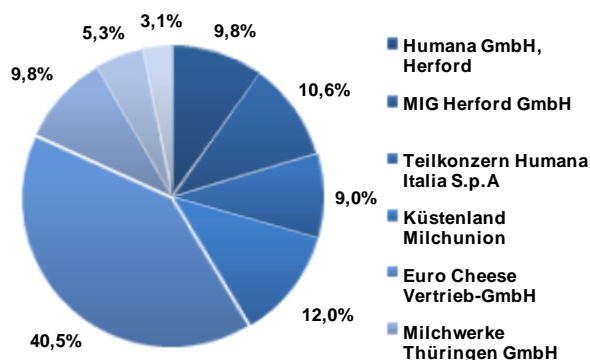
Humana Milchunion

De geschatte omzet van Humana is voor 2010 2,0 miljard euro. De omzet voor 2009 bedroeg 1,7 miljard euro. De melkaanvoer was in dat jaar 2,7 miljard kilo melk, zo'n 460 miljoen kilo meer dan het voorgaande jaar. In 2010 is Humana met Nordmilch samengevoegd tot het Deutsches Milchkontor GmbH (DMK).

Productieaandeel Humana 2009 (in %)

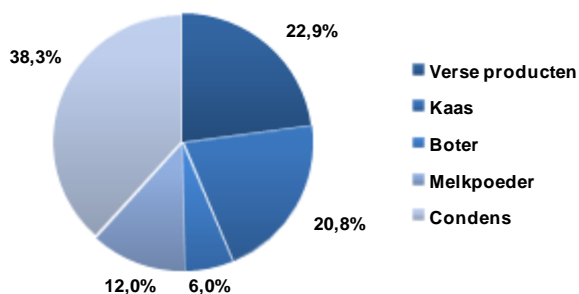
Omzet Humana 2009 (in %)

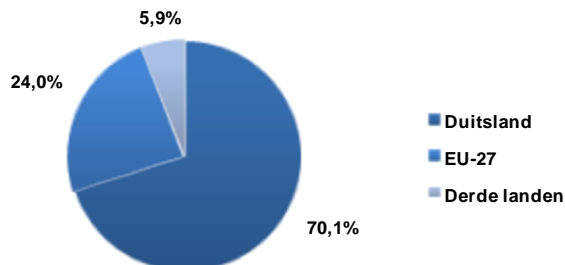
Nordmilch

Met een jaarlijkse melkverwerking van rond de 3,9 miljard kilo is Nordmilch de grootste zuivelonderneming in Duitsland. In 2009 behaalde Nordmilch een omzet van 1,9 miljard euro.

Productaandeel Nordmilch 2009 (in %)

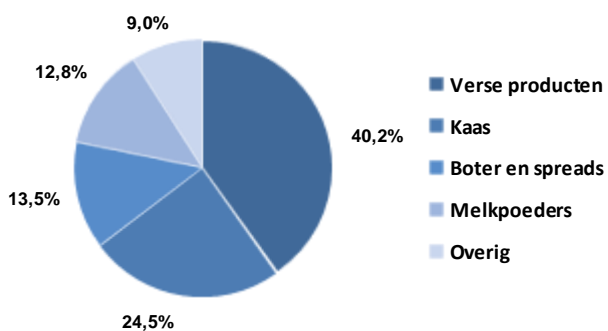
Marktaandeel Nordmilch per regio 2010 (in %)

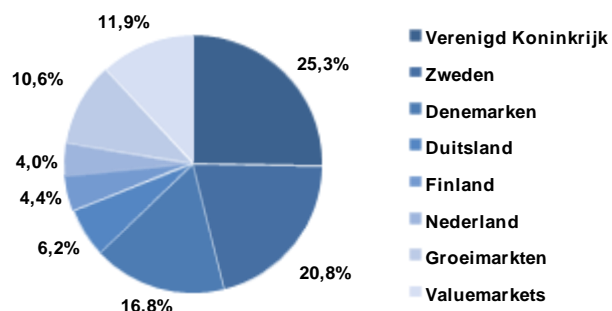
Arla Foods

Arla Foods is een coöperatieve zuivelonderneming van 7.178 Deense en Zweedse leden. In 2010 bedroeg de melkaanvoer 8.713 miljoen kilo melk.

Productaandeel Arla 2010 (in %)

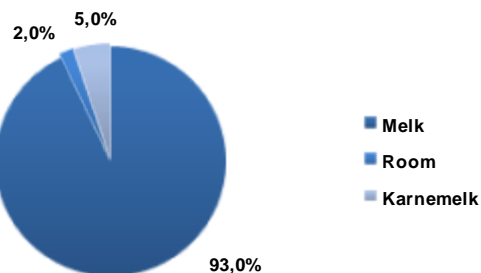
Marktaandeel Arla per land 2010 (in %)

Hämeenlinnan Osuusmeijeri

De omzet van Hämeenlinnan Osuusmeijeri bedroeg in 2009 63,4 miljoen euro. Het bedrijf verwerkte in dat jaar 114 miljoen liter melk. Hämeenlinnan Osuusmeijeri richt zich vooral op de productie van verse zuivel.

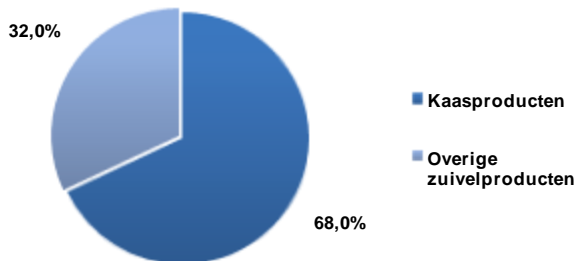
Productaandeel Hämeenlinnan Osuusmeijeri 2008 (in %)

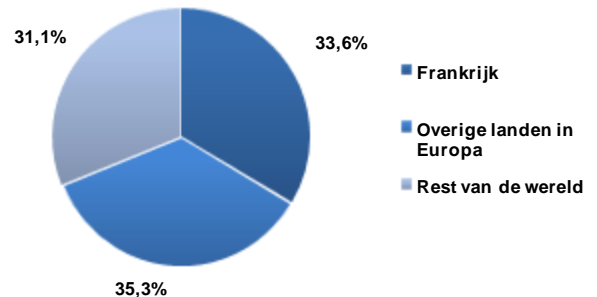
Bongrain

In 2010 bedroeg de netto omzet van Bongrain 3,5 miljard euro, een stijging van 9,3% vergeleken met 2009. Het bedrijf verwerkt jaarlijks zo'n 3 miljard liter melk.

Productaandeel Bongrain 2010 (in %)

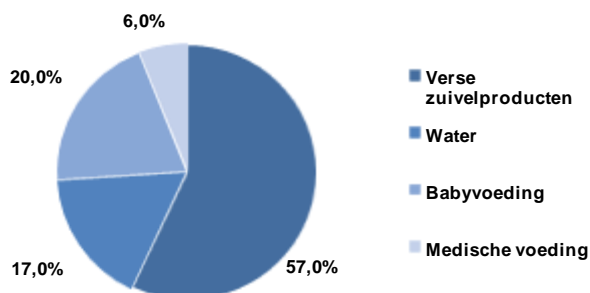
Netto omzet per land Bongrain 2010 (in %)

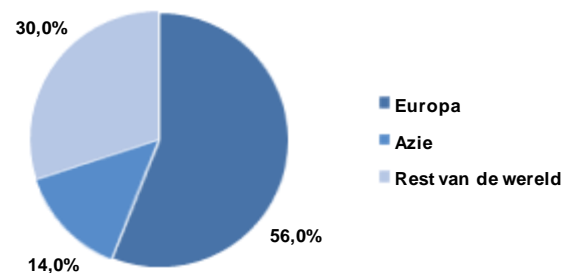
Danone

De verkopen van Danone stegen in 2010 met 6,9%. De verkoop van de categorie verse zuivelproducten steeg iets minder, met namelijk 6,5%. Danone claimt wereldwijd de grootste producent te zijn op het gebied van verse zuivel.

Productaandeel Danone 2010 (in %)

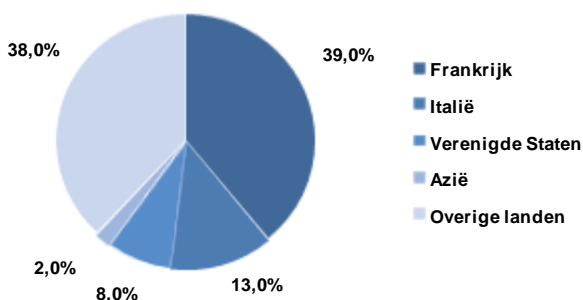
Marktaandeel Danone 2010 (in %)

Lactalis

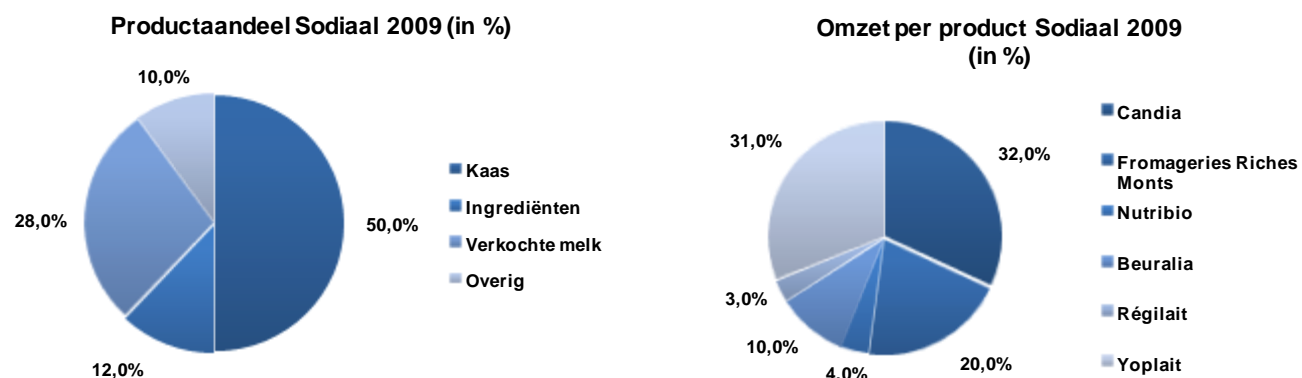
Lactalis heeft wereldwijd 126 fabriekslocaties waar ruim 9,9 miljard melk wordt verwerkt. Lactalis heeft in 2010 een omzet gehaald van 9,4 miljard euro.

Marktaandeel Lactalis 2010 (in %)

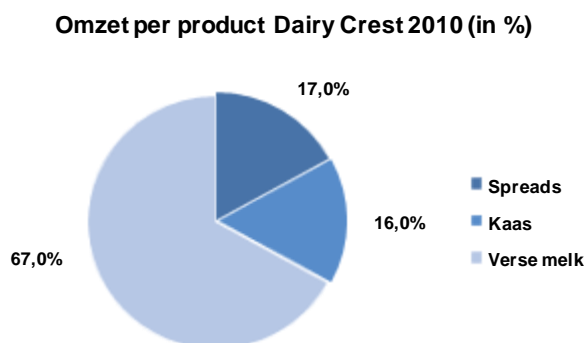
Sodiaal

De Franse zuivelonderneming Sodiaal heeft haar afzetgebied grotendeels in de West-Europese regio met Frankrijk als thuishmarkt. In 2009 hebben 8.572 leveranciers gemiddeld 257.705 liter melk aangeleverd. De totale melkaanvoer bedroeg in 2009 2,213 miljard liter melk.

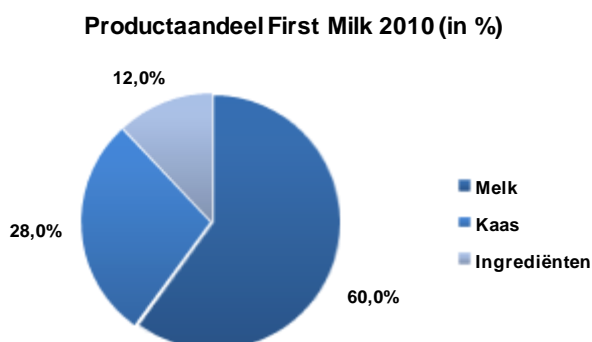
Dairy Crest

Dairy Crest is de grootste melkverwerker in het Verenigd Koninkrijk. In 2010 behaalde Dairy Crest een omzet van 1,6 miljoen Britse pond. Het bedrijf verwerkt 2,2 miljard liter melk per jaar tot kaas, melk, boter en spreads.

First Milk

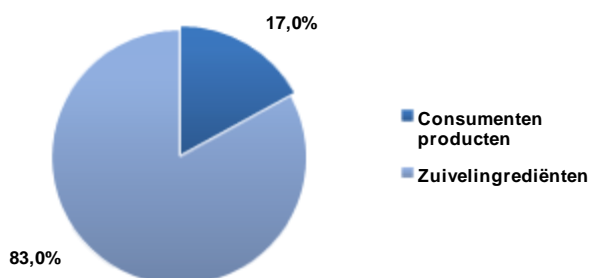
First Milk is de grootste zuivelcoöperatie van het Verenigd Koninkrijk. De leden van First Milk leveren jaarlijks zo'n 1,6 miljard liter melk. De meeste melk (60%) wordt doorverkocht aan andere verwerkers.

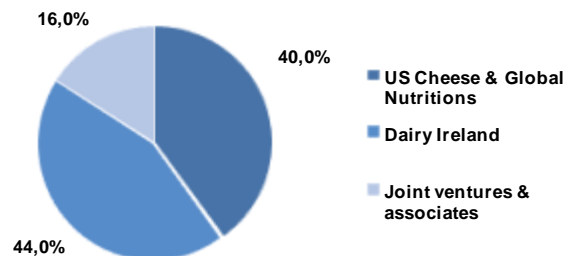
Glanbia

In 2010 verwerkte Glanbia wereldwijd 5,8 miljard liter melk. De onderneming heeft vestigingen in Ierland, Europa, de Verenigde Staten en China.

Productaandeel Glanbia Ierland 2010 (in %)

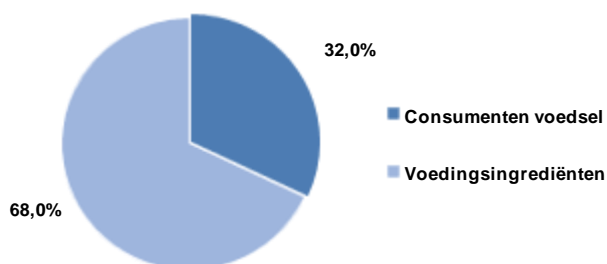
Omzet per operatie Glanbia Groep 2010 (in %)

Kerry

In 2010 bedroeg de omzet van de Ierse Kerry Group 5 miljard euro. Kerry Foods is leverancier van de grootste supermarktketens in Ierland en het Verenigd Koninkrijk.

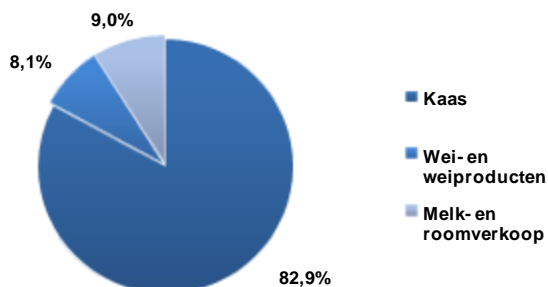
Productaandeel Kerry 2010 (in %)

DOC Kaas

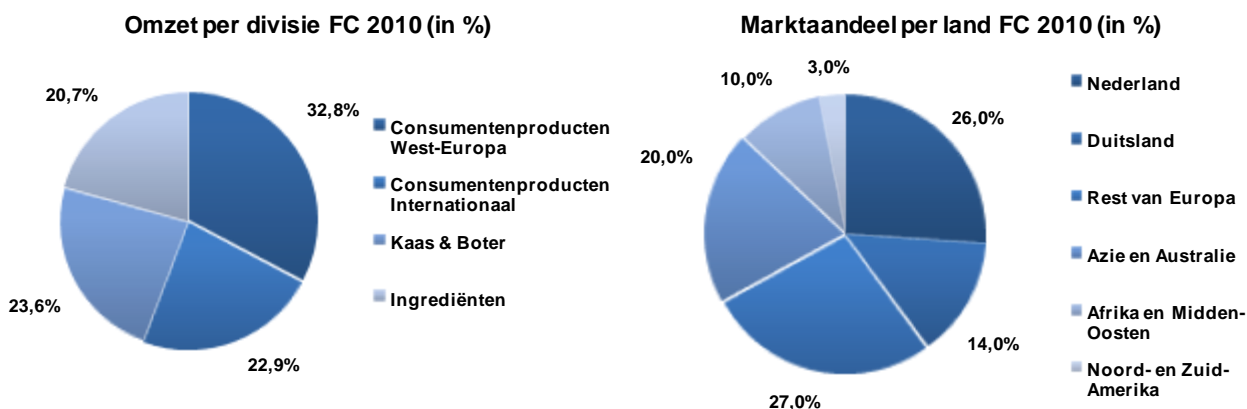
De omzet van DOC Kaas bedroeg in 2010 389 miljoen euro. Vrijwel de gehele productie wordt in Nederland (99,9%) afgezet.

Productaandeel DOC Kaas 2010 (in %)

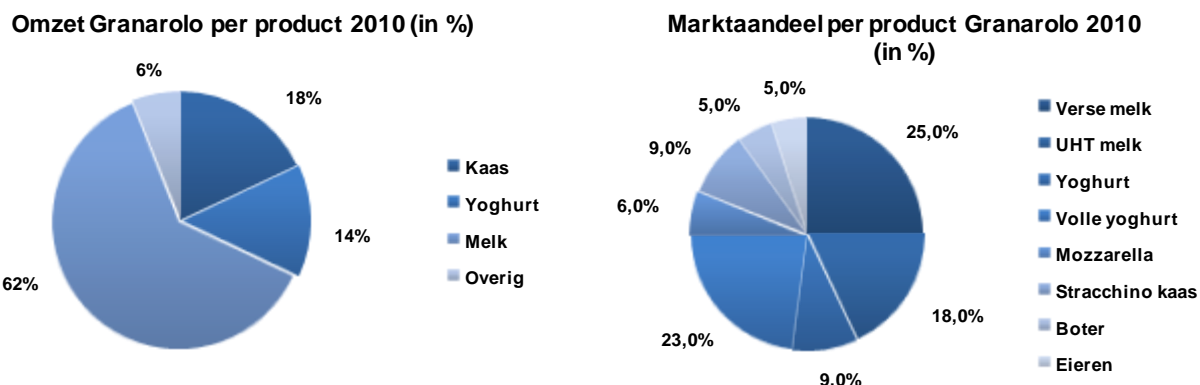
FrieslandCampina

In 2010 behaalde FrieslandCampina 26% van de totale omzet in Nederland. De melk werd aangeleverd door 20.375 leden uit Nederland, Duitsland en België. In 2010 is de totale melkaanvoer bij FrieslandCampina toegenomen met 1,6% naar 8,8 miljard kilo melk (2009:8,7 miljard kilo).

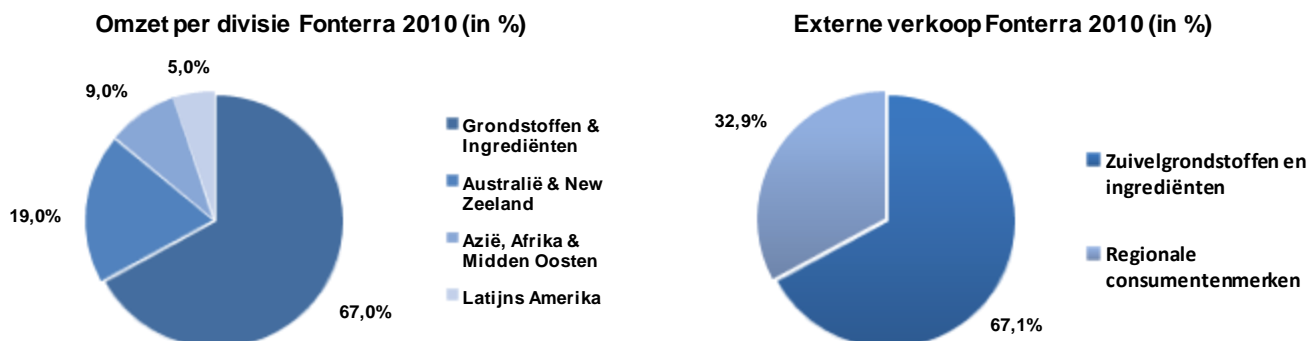
Granarolo

In Italië is Granarolo de grootste producent van verse melk. In 2010 verkocht het bedrijf 606 duizend ton aan verse melk. De omzet hiervan bedroeg 809 miljoen euro. Dit is een daling van 1,2% ten opzichte van het jaar ervoor.

Fonterra

De totale melkproductie van de Nieuw-Zeelandse zuivelonderneming Fonterra bedroeg in het seizoen 2009/2010 1,286 miljard kg MilkSolid. De melk wordt aangevoerd door 11.000 melkveehouders en bedraagt meer dan 14 miljard liter melk per jaar. De jaarlijkse omzet van Fonterra bedraagt zo'n 16 miljard Nieuw-Zeelandse dollars.

Bijlage II Melkprijzen 1999 t/m 2010

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	gemiddeld
Hämeenlinnan O.	33,94	34,27	35,62	36,20	36,03	36,07	34,95	36,03	37,61	44,43	39,52	39,07	36,98
Granarolo (Noord)										41,05	34,75	34,92	36,91
Arla Foods DK	31,80	32,27	33,05	33,08	32,09	30,13	29,39	28,80	31,70	36,42	27,51	32,38	31,55
Danone (Pas de Calais)	31,05	31,82	33,00	32,00	31,57	30,66	30,06	29,02	30,79	35,91	29,65	32,20	31,48
FrieslandCampina	30,64	31,94	34,03	32,10	30,80	30,03	29,25	28,73	33,61	35,36	26,22	32,82	31,29
Bongrain (Basse Normandie)	30,95	31,71	32,90	31,79	31,38	30,46	29,72	28,81	30,68	35,47	29,58	31,81	31,27
Lactalis (Pays de la Loire)	31,02	31,75	33,08	31,87	31,61	30,70	29,77	28,70	30,48	35,27	29,34	31,65	31,27
Alois Müller									34,92	34,34	24,56	30,79	31,15
Campina	30,90	30,94	33,39	33,00	30,76	29,96	29,52	28,56	33,16				31,13
Sodiaal Union	30,55	32,07	33,19	31,71	31,12	29,97	29,11	28,13	30,49	35,58	29,66	31,71	31,11
Milcobel	28,82	32,05	32,91	30,29	30,30	30,73	29,18	28,33	35,37	32,65	25,25	31,96	30,65
DOC Kaas									35,68	30,97	23,47	32,41	30,63
Humana MilcHunion eG	29,49	30,76	33,42	31,35	29,87	29,08	27,99	27,76	33,54	35,20	25,06	30,02	30,30
Glanbia	30,32	30,89	31,77	29,40	28,89	28,88	27,39	26,54	32,95	33,54	22,67	29,72	29,41
Nordmilch	29,00	30,19	33,09	28,99	27,67	27,98	27,61	27,15	32,15	31,42	23,43	30,39	29,09
Kerry Agribusiness	28,74	29,44	30,49	28,58	28,11	27,75	27,15	26,14	32,70	33,03	22,71	29,00	28,65
Dairy Crest (Davidstow)/Arla UK	28,13	27,13	30,66	28,22	26,48	27,53	27,32	27,97	29,70	32,73	27,88	28,75	28,54
First Milk	25,93	25,95	29,39	25,80	24,77	25,52	25,39	24,40	27,34	31,03	24,24	25,26	26,25
Gemiddeld	30,09	30,88	32,67	30,96	30,10	29,70	28,92	28,34	32,52	34,96	27,38	31,46	30,66
Fonterra	13,74	16,75	18,45	15,96	15,74	18,19	18,49	17,28	25,67	22,75	20,80	30,05	19,49
USA class III	29,00	26,61	36,89	27,72	25,04	31,33	28,16	23,47	32,12	29,37	20,24	27,23	28,10
<i>Gemiddeld excl Granarolo</i>										34,58	26,92	31,25	

Bijlage III Gemiddelde koersen 2010 en 2009

vreemde valuta in euro

	2010	2009	2010/2009
Britse pond	1,1710	1,1242	4,2%
Deense kroon	0,1343	0,1343	0,0%
US dollar	0,7580	0,7200	5,3%
Nieuw-Zeelandse dollar	0,5470	0,4542	20,4%

Bijlage IV Melkprijzen Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland in nationale valuta

Verenigde Staten in Amerikaanse dollars per hundredweight (1 cwt = 45,36 kg) en Nieuw-Zeeland in Nieuw-Zeelandse dollars per kg milk solids (=vet en eiwit)

Voor Nieuw-Zeeland 1999 is 1999/2000 etc.

	\$/cwt	NZD/kg MS
1999	12,45	3,75
2000	9,74	5,00
2001	13,10	5,33
2002	10,42	3,63
2003	11,42	4,23
2004	15,40	4,59
2005	14,05	4,10
2006	11,89	4,46
2007	18,04	7,66
2008	17,44	5,20
2009	11,36	6,37
2010	14,41	7,78
2011	16,65	7,07